

Sandro Veronesi

Kolibřík

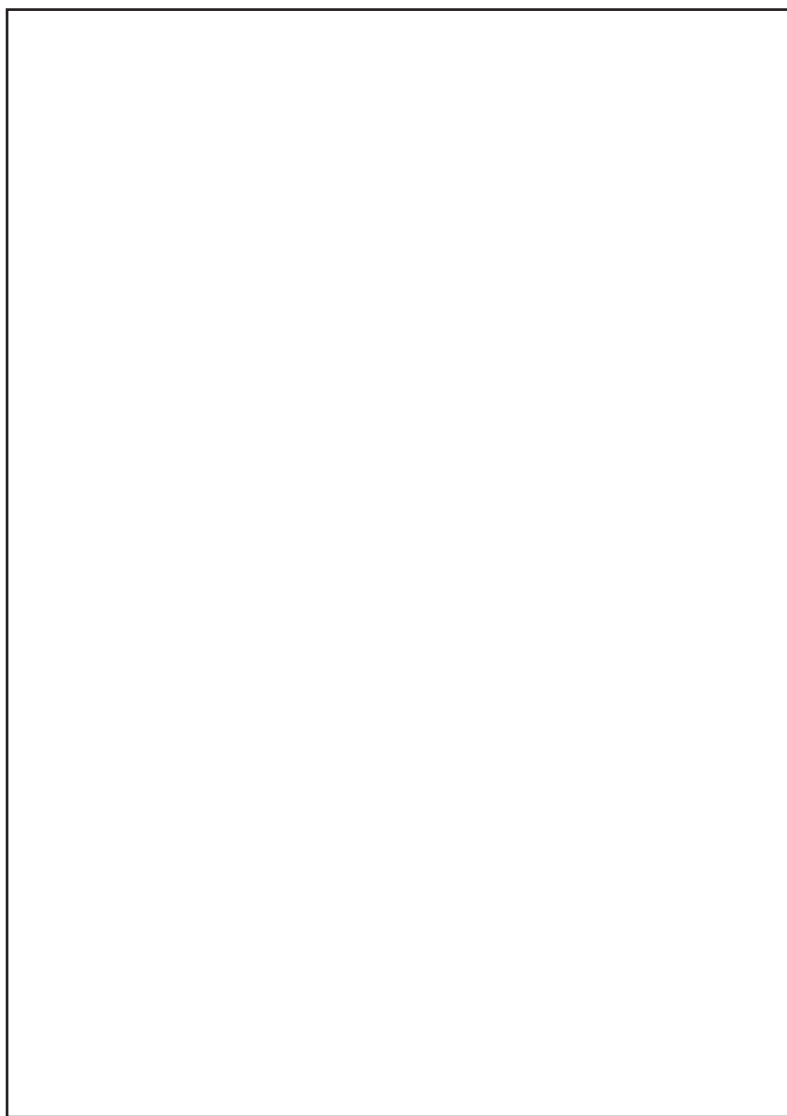
Premio Strega za nejlepší taliansky román

SVETOVÁ PRÓZA

SVETOVÁ PRÓZA

Sandro
Veronesi

Kolibřík

Z taliančiny preložil
STANISLAV VALLO

sloart

Copyright © 2019 by La nave di Teseo Editore, Milano
Slovak edition © Vydavateľstvo SLOVART, spol. s r. o., Bratislava 2021
Translation © Stanislav Vallo 2021

ISBN 978-80-556-4946-7

Questo libro è stato tradotto grazie ad un contributo alla traduzione assegnato dal Ministero degli Affari Esteri e della Cooperazione Internazionale italiano.

Preklad tejto knihy vyšiel vďaka podpore talianskeho Ministerstva zahraničných vecí a medzinárodnej spolupráce.

Všetky práva vyhradené. Nijaká časť tejto knihy sa nesmie reprodukovať ani šíriť v nijakej forme, žiadnymi prostriedkami, ani elektronickými, ani mechanickými, ani vo forme fotokópií, nahrávok, prostredníctvom súčasného a ani budúceho informačného systému a podobne, bez predchádzajúceho písomného súhlasu vydavateľa.

*Giovanimu,
bratovi a sestre*

Nemôžem pokračovať.
Budem pokračovať.
SAMUEL BECKET

Možno povedať (1999)

Rímska štvrť Trieste je, možno povedať, centrom tohto príbehu plného mnohých ďalších centier. Je to štvrť, ktorá sa odjakživa zmieta medzi eleganciou a úpadkom, medzi luxusom a priemernosťou, medzi privilegovanosťou a obyčajnosťou, a to by zatiaľ stačilo: je zbytočné opisovať ju ďalej, lebo jej opis by mohol byť na začiatku celého príbehu nudný, ak nie priam kontraproduktívny. Napokon, akékoľvek miesto môže človek najlepšie opísať tak, že porozpráva o tom, čo sa tam odohráva, a tu sa ide odohrať niečo veľmi dôležité.

Povedzme to takto: jedna z vecí, čo sa odohrávajú v tomto príbehu plnom mnohých ďalších príbehov, sa odohráva v Terstskej štvrti v Ríme, jedného rána asi v polovici októbra roku 1999, presnejšie na rohu, kde sa stretajú ulica Chiana a ulica Reno, na prvom poschodí jedného z tých domov, ktoré tu teda nebudeme opisovať a v ktorých sa už odohrali tisíce iných vecí. Ibaže to, čo sa má čoskoro odohrať, je rozhodujúce, ba možno povedať potenciálne až zničujúce pre život protagonistu tohto príbehu. MUDr. Marco Carrera, vraví tabuľka na dverách jeho ambulancie, očný lekár a oftalmológ – na tých dverách, ktoré ho ešte na chvíľu delia od najkritičejšej chvíle jeho života plného mnohých iných kritických chvíľ. Za dverami svojej ambulancie, teda na prvom poschodí jedného z tých domov atď., totiž práve vypisuje recept starej dáme trpiacej blefaritídou, zápalom viečok – antibiotická očná masť, po inovatívnej, ba možno povedať priam revolučnej liečbe na báze N-acetylcysteínu aplikovaného v kvapkách

priamo do očí, ktorá už v prípade mnohých iných jeho pacientov vyriešila ten najzávažnejší problém spomenutej patológie, čiže tendenciu prerastať do patológie chronickej. Zatiaľ vonku čaká osud, aby ho zrazil na kolená, a to prostredníctvom nízkeho chlapíka menom Daniele Carradori, s holou hlavou a hustou bradou, no obdareného – možno povedať – magnetizujúcim pohľadom, ktorý sa už čoskoro zabodne do očiariových očí a kvapne do nich najprv neveriace ohromenie, potom zmätok a nakoniec bolesť, a nič z toho nebude možné vyliečiť jeho (teda očiariovými) medikamentmi. Chlapík je už rozhodnutý a toto rozhodnutie ho priviedlo až sem, do čakárne, kde teraz sedí, hľadá si na topánky a necháva bez povšimnutia obrázkové časopisy, celkom nové – teda nie ohmatané a niekoľko mesiacov staré – rozložené na stolíkoch. Bolo by zbytočné dúfať, že si to rozmyslí.

A je to tu. Dvere ambulancie sa otvoria, starena s blefariídou prekróčí prah, obráti sa, podá doktorovi ruku a zamieri k pultu asistentky, aby zaplatila za lekársky úkon (120 000 lír), kým Carrera sa mierne vykloní z dverí a pozve ďalšieho pacienta. Chlapík vstane, pristúpi k dverám, Carrera mu podá ruku a pustí ho pred sebou dnu. Zo starožitného gramofónu Thorens, dávno prekonaného behom času – no vo svojom čase, čiže pred štvrtstoročím, jedného z najlepších – vsadeného do police spolu so silným zosilňovačom Marantz a dvomi mahagónovými reproduktormi AR6, sa ticho šíri hudba z platne Grahama Nasha *Songs for Beginners* (1971), ktorej záhadný obal, ležiaci na vyššie spomenutej polici, s fotografiou vyššie spomenutého Grahama Nasha s fotoaparátom v ruke, v ťažko dešifrovateľnom kontexte, je najnápadnejšou vecou v celej miestnosti. Dvere sa znovu zatvoria. A je to tu. Membrána deliaca doktora Carreru od najsilnejšieho citového šoku jeho života bohatého na mnohé iné silné citové šoky je preč.

Modlime sa zaňho aj za všetky lode na mori.

Pohľadnica poste restante (1998)

*Luisa LATTESOVÁ
Poste Restante
59-78 Rue des Archives
75003 Paríž
Francúzsko*

Rím 17. apríl 1998

Pracujem a myslím na Teba.

M.

Áno, alebo nie (1999)

- Dobrý deň. Moje meno je Daniele Carradori.
- Marco Carrera, dobrý deň.
- Hovorí vám niečo moje meno?
- Malo by?
- Áno, malo.
- Zopakujete mi ho, prosím?
- Daniele Carradori.
- Je to meno psychoterapeuta mojej manželky?
- Presne tak.
- Och, prepáčte, ale nemyslel som si, že sa s vami niekedy stretnem. Prosím, posadte sa. Čo môžem pre vás urobiť?
- Vypočuť si ma, doktor Carrera. A keď vám poviem, čo vám chcem povedať, pokúsiť sa, ak to bude možné, neoznámiť ma Lekárskej komore alebo, ešte horšie, Talianskej psychoanalytickej spoločnosti, čo by ste vy ako kolega mohli urobiť bez väčších ťažkostí.
- Udať vás? A to už prečo?
- Lebo to, čo sa chystám urobiť, je prísne zakázané a v mojom povolání sú za to mimoriadne prísne sankcie. V živote by mi ani len na um nezišlo, že raz také niečo urobím, ba nevedel som si predstaviť, že by som mohol na také niečo čo i len pomyslieť, no mám dôvod domnievať sa, že vám hrozí vážne nebezpečenstvo a som jediná osoba na tomto svete, ktorá to vie. Preto som sa rozhodol informovať vás, aj keď tým poruším jedno zo základných pravidiel mojej profesie.
- Ejha...! Počúvam.

-
- Ale najprv by som vás mal požiadať o láskavosť.
 - Prekáža vám hudba?
 - Aká hudba?
 - Aha, tak nič. O čo by ste ma mali požiadať?
 - Rád by som vám položil zopár otázok, len aby som si potvrdil, čo mi bolo o vás a o vašej rodine povedané, a aby som teda vylúčil, že mi podstrčili falošný obraz celej situácie. Podľa mňa to je všetko dosť nepravdepodobné, ale celkom to vylúčiť nemožno. Chápete?
 - Áno.
 - Priniesol som si niekoľko poznámok. Odpovedzte mi, prosím, len áno, alebo nie.
 - V poriadku.
 - Tak začnem?
 - Nech sa páči.
 - Vy ste doktor Marco Carrera, máte štyridsať rokov, vyrastali ste vo Florencii, vyštudovali ste všeobecné lekárstvo a chirurgiu na univerzite La Sapienza v Ríme a potom atestovali v odbore očné lekárstvo?
 - Áno.
 - Syn Letizie Delvecchiovej a Proba Carreru, obaja sú architekti, obaja už na dôchodku, žijú vo Florencii?
 - Áno. Ale otec je inžinier.
 - Jasné, v poriadku. Brat Giacomu, ktorý je o niečo mladší od vás a žije v Amerike, a, prepáčte mi to, brat Irene, ktorá sa začiatkom osemdesiatych rokov utopila?
 - Áno.
 - Ženatý s Marinou Molitorovou, slovinskej národnosti, bývalou pozemnou hosteskou Lufthansy?
 - Áno.
 - Otec Adele, desať rokov, ktorá navštevuje piaty ročník základnej štátnej školy neďaleko Kolosea?
 - Áno, a volá sa Vittorino da Feltre.
 - A ktorá bola medzi tretím a šiestym rokom veku presvedčená, že jej z chrbta trčí motúzik, čo vás, rodičov, prinú-

tilo obrátiť sa na skúseného odborníka v oblasti detskej psychológie?

- Kúznik Manfrotto...

- Ako prosím?

- Nič, nič, chcel, aby ho deti oslovovali týmto menom. Ale problém s motúzikom nevyriešil on, aj keď si Marina naďalej myslí, že vyriešil.

- Chápem. Je teda pravda, že ste sa obrátili na odborníka v oblasti detskej psychológie.

- Áno, ale nerozumiem, čo to má spoločné s...

- Je vám jasné, prečo vám kladiem tieto otázky, však? Mám len jeden informačný zdroj a jednoducho si overujem, či mu môžem veriť. Je to nevyhnutnosť, ktorú vzhľadom na to, čo som vám prišiel povedať, nemôžem zanedbať.

- V poriadku. A čo ste mi teda prišli povedať?

- Ešte zopár otázok, ak dovoľíte. Budú to otázky trochu intímnejšieho charakteru a prosím vás, aby ste odpovedali čo najúprimnejšie. Cítite sa na to?

- Áno.

- Hráte hazardné hry, je to tak?

- Nuž... teraz už nie.

- Ale obстоjí tvrdenie, že ste kedysi boli hazardný hráč?

- Áno. Kedysi áno.

- A je pravda, že ste boli do svojich štrnástich rokov oveľa nižší ako vaši rovesníci, až do takej miery, že vám matka dala prezývku *Kolibrik*?

- Áno.

- A že keď ste mali štrnásť, vzal vás otec do Milána, aby ste sa podrobili pokusnej liečbe na hormonálnej báze, po ktorom ste dosiahli bežnú výšku, keď ste ani nie za rok vyrástli takmer o šesť centimetrov?

- Áno, za osem mesiacov.

- A je pravda, že matka bola proti tomu, čiže chcela, aby ste zostali nízky, a že to s tým Milánom bolo jediné rozhodné gesto, na ktoré sa otec odhodlal v rámci svojej rodičovskej

funkcie, lebo vo vašej rodine, a teraz mi prepáčte, ak použijem presné výrazy, akými ma o tejto skutočnosti informovali, že teda vo vašej rodine zaváži ešte menej ako piate koleso na voze?

- Tak... toto... nie je pravda, no ak berieme do úvahy, kto vám to povedal, nuž áno, Marina o tom bola vždy presvedčená.

- Nie je pravda, že vaša matka bola proti, alebo že váš otec zaváži ešte menej ako piate koleso na voze?

- Nie je pravda, že môj otec je pod papučou. Ibaže mnohí, najmä Marina, mali vždy dojem, že je. Ona a môj otec sú dve povahy do takej miery rozdielne, že väčšinou...

- Nie je potrebné, aby ste mi čokoľvek vysvetľovali, doktor Carrera. Povedzte mi len áno, alebo nie, dobre?

- V poriadku.

- Je pravda, že ste vždy boli zaľúbený do ženy, s ktorou dlhé roky udržiavate vzťah, volá sa Luisa Lattesová a v súčasnosti žije v...

- Čože? A toto tvrdí kto?

- Hádajte.

- Ale prosím vás! To nie je možné, Marina vám nemohla povedať, že...

- Odpovedajte iba áno, alebo nie, prosím. A pokúste sa byť naozaj úprimný, aby som mohol vyhodnotiť dôveryhodnosť môjho zdroja. Ste ešte vždy zaľúbený, alebo ste mohli vo vašej manželke vyvolať dajako dojem, že ste ešte vždy zaľúbený do tejto Luisy Lattesovej? Áno, alebo nie?

- Určite nie!

- Takže sa s ňou tajne neschádzate pri príležitosti kongresov, na ktorých sa zúčastňujete vo Francúzsku alebo v Belgicku, alebo v Holandsku, alebo teda na miestach nie príveľmi vzdialených od Paríža, kde teraz Lattesová žije? Ani v lete v Bolgheri, kde každý rok trávite celý august v susediacich rodinných chatách?

- Ale veď je to smiešne! Stretávame sa každé leto na pláži spolu s našimi deťmi a občas sa pozhováme, ale nikdy

nám ani na um nezišlo „udržiavať vzťah“, ako ste to nazvali, a ani sa potajomky schádzate počas mojich ciest na rozličné kongresy.

– Pozrite, ja som vás sem neprišiel súdiť ani posudzovať. Usilujem sa iba pochopiť, či všetko to, čo mi bolo o vás povedané, je pravda, alebo nie. Takže nie je pravda, že sa s tou ženou potajomky schádzate?

– Nie, nie je to pravda.

– A vylučujete, že by vaša manželka mohla byť o tom presvedčená, aj keď to nie je tak?

– Samozrejme, že to vylučujem! Veď sa dokonca skamarátili. Spolu si chodia aj zajazdiť, teda ony dve, celkom samy: nechajú deti aj manželov a celé dopoludnie blúdžia po okolítom vidieku.

– To nič nedokazuje. Človek sa môže s niekým spriatelíť a každý deň sa s ním stretávať práve preto, lebo naňho chorobne žiarli.

– Iste, ale toto nie je ten prípad, verte mi. Marina chorobne nežiarli na nikoho, ja som jej verný a ona to veľmi dobre vie. A mohli by ste mi, prosím, konečne povedať, prečo by mi malo hroziť nejaké nebezpečenstvo?

– Takže vy a táto Luisa Lattesová si už roky nevymieňate nijaké listy?

– Nie!

– Myslím zaľúbené listy.

– Nie, pravdaže!

– Vravíte pravdu, doktor Carrera?

– Áno, pravdaže!

– Opýtam sa vás to ešte raz: vravíte pravdu?

– Samozrejme, že vravím pravdu! Ale povieť mi konečne...

– V tom prípade sa vám musím ospravedlniť, ale v rozpore s tým, o čom som bol presvedčený, a to naozaj pevne, o tom vás ubezpečujem, inak by som sem neprišiel, vaša manželka mi nehovorila pravdu, takže vám už nehrozí nijaké nebezpečenstvo, ako som si myslel, a z tohto dôvodu vás ďalej nebu-

dem rušiť. Prosím vás, aby ste túto moju návštevu absolútne nebrali do úvahy, a naliehavo žiadam, aby ste sa o nej nikomu nezmenili.

- Čože? Prečo vstávate? Kam idete?

- Znovu prosím o prepáčenie, ale dopustil som sa hrubej chyby, zle som vyhodnotil situáciu. Dovidenia. Cestu si pamäť...

- Nie, nie. Nemôžete sem prísť, povedať mi, že mi hrozí vážne nebezpečenstvo pre niečo, čo vám povedala moja žena, podrobiť ma tvrdému výsluchu, a potom sa jednoducho zbaľiť a nič mi nepovedať. Hneď teraz mi všetko poviete, alebo vás naozaj oznámim Komore!

- Upokojte sa, prosím. Pravda je taká, že som sem jednoducho nemal chodiť. Vždy som bol presvedčený, že môžem veriť všetkému, čo mi vaša manželka rozpráva o sebe a o vás, a presne som si vedel predstaviť, ako veľmi ju znepokojovalo a vyvádzať z miery práve to, že som jej vždy veril. Na základe toho, tvárou v tvár situácii, ktorá sa mi videla viac ako vážna, som usúdil, že som nútený konať mimo rámca obmedzení vyplývajúcich z mojej stavovskej cti, no vy mi teraz hovoríte, že vaša manželka nebola voči mne úprimná v takej závažnej záležitosti, a ak nebola úprimná v tejto, pravdepodobne nebola ani v mnohých iných včítane tých, ktoré ma priviedli k úsudku, že ste sa ocitli v nebezpečenstve. Opakujem, ide o chybu z mojej strany a zostáva mi len sa za to znovu ospravedlniť, ale odvtedy, ako vaša manželka prestala ku mne chodiť, často som si položil otázku, či...

- Ako prosím? Moja žena k vám prestala chodiť?

- Áno.

- Kedy?

- Je to už viac ako mesiac.

- Žartujete.

- Vy ste to nevedeli?

- To som teda určite nevedel.

- Nechodí od sedenia zo dňa... 16. septembra.

- Ale mne hovorí, že naďalej chodí. V utorok a vo štvrtok o štvrt na štyri, tak ako vždy, chodím vyberať Adele zo školy, lebo Marina musí ísť k vám. Idem po Adele aj dnes popoludní.

- To, že klame vám, ma ani trochu neprekvapuje, doktor Carrera. Problém je v tom, že klamala aj mne.

- Ok, klamala vám v jednej veci. I keď, prepáčte, ale nie je to tak, že vám práve klamstvo odhalí viac, než zatajovaná pravda?

- Komu... vám?

- Vám, psychoterapeutom. Nie je to tak, že vy potrebujete všetko, klamstvo aj pravdu, atď, atď?

- A toto kto hovorí?

- Čo ja viem... predsa vy. Psychoterapeuti. Psychoanalýza. Nie? Odmalička som obklopený ľuďmi, ktorí chodia k psychológovi, a večne som počúval také že setting, transfer, sny, lži, klamstvá a že všetko toto je veľmi dôležité, lebo je v tom zamotaná pravda, ktorú pacient zakrýva. Alebo nie? Prečo je teda problém s tým, že Marina si niečo vymyslela?

- Nie, nie, ak je historka s Luisou Lattesovou iba jej výmysel, potom je všetko inak a v nebezpečenstve sa ocitá vaša manželka.

- Ale prečo? V akom nebezpečenstve?

- Pozrite, veľmi ma to mrzí, ale ďalej s vami nemôžem hovoriť. A manželke nepovedzte, že som tu bol, veľmi vás o to prosím.

- To si naozaj myslíte, že vás nechám len tak odísť po tom všetkom, čo ste mi povedali? Teraz dôrazne trvám na tom, aby ste mi...

- Je to zbytočné, doktor Carrera. Pokojne ma udajte Komore, ak chcete, napokon, v plnej miere si to zaslúžim, vzhľadom na omyl, ktorého som sa dopustil. Ale nikdy ma nepri nútite, aby som vám povedal to, čo...

- Tak dobre, počujte, nie je to výmysel.

- Ako prosím?

- To, čo vám Marina povedala o Luise Lattesovej, nie je jej výmysel. Je to pravda, stretávame sa, píšeme si. Ibaže nejde o nijaký vzťah a predovšetkým nejde o manželskú neveru: je to niečo medzi nami, čo by som vlastne ani nevedel definovať a nechápem, ako o tom môže Marina vedieť.

- Ste do nej ešte vždy zaľúbený?

- Pozrite, o to tu vôbec nejde. Ide tu o to, že...

- Prepáčte, ale musím trvať na odpovedi: ste do nej ešte vždy zaľúbený?

- Som.

- Stretli ste sa v júni v Louvain, v Belgicku?

- Áno, ale...

- Napísali ste jej v liste pred niekoľkými rokmi, že sa vám páči, ako z brehu skáče do vody?

- Áno, ale ako, dofra...

- Zložili ste sľub cudnosti, to znamená, že sa zrieknete sexu, aj keď po ňom budete túžiť?

- Áno, ale ako môže Marina o tomto všetkom vedieť? A prečo mi konečne rovno nepoviete, čo mi chcete povedať? Dočerta, v hre je tu manželstvo, je tu dieťa!

- Nerád vám to hovorím, ale vaše manželstvo už dosť dávno nejestvuje, doktor Carrera. A pokiaľ ide o dieťa, v krátkom čase tu bude aj ďalšie, ale nebude vaše.